

მიგელ დორსი

მიგელ დ'ორსი დაიბადა 1946 წელს ესპანეთში, სანტიაგო დე კომპოსტელაში. მისი ოჯახი ესპანელ ინტელექტუალთა საზოგადოებისთვის კარგადაა ცნობილი. მამამისი, ალვარო დ'ორსი რომის სამართლის პროფესორი და კათედრის გამგე გახლდათ, ბაბუა, ეუხენიო დ'ორსი კი ცნობილი კატალონელი ფილოსოფოსი და ესეისტი.

მიგელ დ'ორსი ლიტერატურულ ასპარეზე 1960-იანი წლებიდან გამოჩნდა. ამ დროიდან მოყოლებული დღემდე მას თექვსმეტი პოეტური კრებული აქვს გამოქვეყნებული. 1988 წელს -მისი ნიგნი „უცოდინრობისუმაღლესი კურსი“ პრესტიჟული ლიტერატურული ჯილდოს – „კრიტიკის ეროვნული პრემიის“ მფლობელი გახდა.

მიგელ დ'ორსს ხშირად მეოცე საუკუნის დასასრულის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან ესპანელ პოეტად მოიხსენიებენ თუნდაც იმ წვლილის გამო, რაც მან თანამედროვე ესპანური პოეზიის განვითარებაში, კერძოდ კი ახალი თაობის ესთეტიკის ჩამოყალიბებაში შეიტანა. იმ დროს, როცა ყველას ეგონა, რომ სიძველეები დავიწყებული და საგულდაგულოდ სხვენში იყო გადანახული, გამოჩნდა დ'ორსი, რომელიც წლების განმავლობაში რომანტიკული, ინტიმური მსოფლშეგრძნების გამო ძველი პოეზიის ეპიგონადიყო მიჩნეული. აღმოჩნდა, რომ სწორედ მისი ინტიმური, ღრმა რელიგიურობით გაჯერებული სამყარო გახდა საიხლის მაძიებელი ახალგაზრდა პოეტების შთაგონების წყარო. კრიტიკოსები ხშირად დ'ორსს ჯგუფი „ნუმენორის“ პოეტურ მამადაც იხსენიებენ. თავად პოეტი ამ გავლენებზე საუბარს გადაჭარბებულად მიიჩნევს, თუმცა არ უარყოფს, რომ ახალგაზრდებმა მართლაც აღმოაჩინეს მის პოეზიაში გარკვეული მოდელი.

დ'ორსის პოეზია საინტერესოა იმით, რომ იგი ეხმიანება არამხოლოდ თანამედროვე ტენდენციებს, არამედ კავშირს ინარჩუნებს წარსულთანაც. იშვიათი ორიგინალობით, ყოველგვარი ნარცისისტული პრეტენზიების გარეშე, პოეტი გვესაუბრება ყოველდღიურობასა და იმ ფუნდამენტურ ეგზისტენციალურ პრობლემებზე, რაც ადამიანად ყოფნას ახლავს თან. იგი თითქოს ერთდროულადაა აღფრთოვანებული მოვლენათა სიღრმით და მათი ზედაპირული, ყოფითი გამოვლინებებით. დორსის პოეზიის მხატვრული ფორმა მომცველი და ამავე დროს საოცარად გასაგებია. მალალი ოსტატობის წყალობით, მისტიკური ჩვენს თვალწინ სიცხადეს იძენს და გასაოცრად ხელმისაწვდომი ხდება, ბანალური კი – ტრანსცენდენტულობისა და სინმინდის სიმალემდე აღის.

დ'ორსის შემოქმედებაში აშკარად იგრძნობა კლასიკური პოეზიის გავლენა, ბერძნული და რომაული ხელოვნებით აღფრთოვანება. ხშირად საუბრობენ პარალელებზე უოლტ უიტმენტან. ვრცელი ჩამონათვალი, რაც ორივე პოეტის საყვარელი მხატვრული ხარხია, სანყისი იდეის დაზუსტებას, მის მაქსიმალურად ამომწურავ გადმოცემას ემსახურება. დ'ორსს ეს დინამიკა იმდენად ფართო ხედში გადაჰყავს, რომ მკითხველი გაოგნებული რჩება ფინალური პანორამის მასშტაბებით.

გავლენებსა და სახეთა ნათესაობაზე დ'ორსიც ხშირად საუბრობს. მაგალითად, ერთ-ერთი ყველაზე გახმაურებული ლექსის, „პატარა ანდერძი“-ის შესახებ იგი აღნიშნავს, რომ ძირითადი იდეა ადრიან ჰენრის „უკანასკნელი სურვილი და ანდერძიდან“ მომდინარეობს. „გარდა ამისა, ეს ჩემი უიტმანითა და ბორხესით გატაცების შედეგია. ზოგიერთი სახე რამონისგან, სათაური კი ვილიონისგან ვისესხე. პუნქტუაცია, რა თქმა უნდა, ჩემია“ – ხუმრობს პოეტი.

გაგვიჭრდება დავასახელოთ სხვა, უფრო „ავტობიოგრაფიული პოეტი“, ვიდრე მიგელ დ'ორსია. ხანდახან გეჩვენება, რომ მისი ლექსები გულის მოოხების მცდელობაა და სხვა არაფერი. ალბათ, ცხოვრების ღრმა ცოდნის შედეგია ისიც, რომ პოეტი ლექსებს პარადოქსის პრინციპზე აგებს, ჩვენს თვალწინ აყირავებს თვალსაჩინოებებს, უცვლის მათ პოლუსს. ეს განსაკუთრებით

თანამედროვე სოციუმზე წერის დროს იგრძნობა. დ'ორსი მას „შეზღუდულ საზოგადოებას უწოდებს“. მისი ერთ-ერთი კრებული სწორედ ამ სათაურს ატარებს. „დღევანდელ საზოგადოებას არა აქვს უნარი მზერა მოსწყვიტოს ფიზიკურს, რაციონალურს, საჭიროს და მომგებიანს“. ჩვენი დროის ერთ-ერთ მთავარი პრობლემა ისაა, რომ მკითხველს არ შეუძლია კითხვა, რადგან დღევანდელ მსოფლიოში ჭვრეტაზე წინ ქმედება დგას. იმის-თვის, რომ შეჩერდე ან წაიკითხო, აუცილებლად რაღაც უნდა ხდებოდეს. მიგელ დ'ორსის განსაკუთრებული დამსახურება ის არის, რომ მისი ლექსები პოეზიის კითხვას ასწავლის და აყვარებს იმ ადამიანებს, ვისაც ამის ინტერესი არასოდეს ქონია. მიგელ დ'ორსი ბავშვობისდროინდელ მჭვრეტელობით სამყაროში გვაბრუნებს და ამ დავიწყებულ სიამოვნებას ხელახლა გვაგრძნობინებს.

გარდა პოეზიისა, მკითხველი კარგად იცნობს მის ესეებსა და ლიტერატურულ კვლევებს. იგი წლების განმავლობაში იყო ნავარასა და გრანადის უნივერსიტეტების პროფესორი. ფლობს ფილოსოფიისა და ლიტერატურის დოქტორის ხარისხს. დღემდე აქტიურად თანამშრომლობს ლიტერატურულ ჟურნალ-გაზეთებთან. არის ათობით ლიტერატურული კვლევის ავტორი, რომლებშიც განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ესპანურ და კლასიკურ პოეზიას. შესრულებული აქვს ჯოვანი პასკოლის პოემების ესპანურენოვანი თარგმანი. 2007-2010 წლებში გამოვიდა მისი ჩანაწერების კრებულები სახელწოდებით: „სახელოსნოს უპირატესობანი“ და „კიდევ ერთხელ სახელოსნოს უპირატესობის შესახებ“. მისი ლექსები შესულია არაერთ ანთოლოგიაში და ნათარგმნია სხვადასხვა ენაზე.

გთავაზობთ ნაწყვეტებს ჟურნალ *“Poesia Digital”* (2011) და *“Ritmos 21”* (2014)-სთვის მიცემული ინტერვიუებიდან, სადაც მიგელ დ'ორსი საკუთარი მსოფლმხედველობისა და შემოქმედებითი ღირებულებების შესახებ საუბრობს.

თქვენი აზრით, რა არის პოეზია?

პოეზია ენის ფლობაა, ოღონდ უფრო ინტენსიურად, ანუ “donner un sens plus pur aux mots de la tribu”.*

როგორ ფიქრობთ, პოეტად იბადებიან თუ მერე ხდებიან ხოლმე?

ახლა ვფიქრობ, რომ ორივე ერთად.

შესაძლებელია თუ არა არსებობდეს პოეზია გრძნობის გარეშე? ყველაფრისგან დაცლილი პოეზია?

პოეზიას სჭირდება გრძნობა, თუმცა მხოლოდ გრძნობა მის შესაქმნელად საკმარისი არ არის. გრძნობაში მაინცდამაინც ტირილი არ იგულისხმება, არსებობს უამრავი სხვა რამ, რაც გრძნობასთანაა დაკავშირებული.

პოეზიაში ყვეალფერი გამოგონილია?

იცინის.

პოეზია შინაგანი გადასახლებაა თუ საკუთარი თავის რეპატრიაცია?

აბა, რა გითხრათ, მე მხოლოდ ზედსართავეები, აქცენტები, ალიტერაციები, ხატები, კონოტაციები და მსგავსი რალაციები გამეგება.

როგორ მივხვდეთ, ლექსი ცუდია თუ კარგი?

მანამდე ათასობით კარგი პოეზია უნდა გქონდეს წაკითხული.

გჯერათ შთავგონების? რა მოვლენაა ეს? თვითონ მოდის თუ საგანგებოდ უნდა მოუხმომ?

* ფრანგ.: „ანგელოზი წმინდა სიტყვას უბოძებს ადამიანებს“ – სტეფან მალარმე, „ედგარ პოს საფლავი“.

დიახ, მჯერა. თითქოს რაღაც, რაც შენს მიერ უნდა დაინეროს, მუდმივად და დაჟინებით ითხოვს თავისას. შთაგონება თავისით მოდის, მაშინ, როცა თავად ინებებს, ასე რომ, რა აზრი აქვს მის მოხმობას?

ცნობილია, რომ 80-90-იანი წლების თაობისთვის დამახასიათებელია მკითხველის ხელახლა მოპოვებისაკენ სწრაფვა. როგორ ატყობთ, შესაძლებელია ამის პრაქტიკულად განხორციელება? წლების შემდეგაც ძველებურად გაინტერესებთ ეს მოვლენა?

1980-1990-იან წლებში მართლაც მოხდა მკითხველთან დაახლოვება. თანაც, ჩემის აზრით, ყველაზე ღირებული პოეტებისა. მხედველობაში მყავს ახალგაზრდა თაობა, მაგალითად: კარლოს მარსალი, პედრო სევილია, ხოსე მატეოსი, აბელ ფეუან ხავიერ აღმუსარა და ისინიც, ვინც არც ისე ახალგაზრდა იყო ამ პერიოდში: ლუის ალბერტო კუენკა, ვიქტორ ბოტასი, კავიერ სალვადო, ელოი სანჩეს როსალიო, ფერნანდო ოტრისი და ჯონ ხუარისტი. მაგრამ აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, რომ საუბარია არა ნებისმიერი მკითხველის ხელახლა დაპყრობაზე ნებისმიერ ფასად, არამედ ინტელექტუალური მკითხველის მოპოვებაზე და თუ ინტელექტს კულტურაც ახლავს თან, კიდევ უკეთესი.

ახალი საუკუნის მიჯნაზე ასაკიანებმა დაწყებული გზა გავაგრძელებთ. ახალგაზრდებსა და ასპარეზზე გამოსულ ახალბედა პოეტებს კი აშკარად დაეცყოთ სრულიად გასაგები გადაღლილობა იმისგან, რასაც „გამოცდილების პოეზია“ ეწოდება. ეს რამოდენიმე ახალი მიმართულების გაჩენის მიზეზი გახდა. ზოგიერთმა მათგანმა, შეიძლება ყველაზე ნიჭიერებმა, მაგალითად კარლოს მარსალმა, ვისენტე გალიეგომ ან ლორენცო ოლივანმა „მისტიკური პოეზიის“ მიმდინარეობა შექმნეს. დანარჩენების არჩევანი გაბედული, თუმცა ნაკლებად პასუხისმგებლობიანი აღმოჩნდა – მათ ავანგარდულ ირაციონალურობას მიმართეს. ეს არის ხაზი, რომელიც, ჩემი აზრით, ეროვნული პოეზიის უკანასკნელ ანთოლოგიაში იკვეთება და რამაც, მართალი გითხრათ, იმედი გამიცრუა.

თქვენს პოეზიას „ფიგურატივიზმს“, „გამოცდილების პოეზიას“ უწოდებენ. მისი მთავარი პოსტულატია „მოხდეს „მე“-ს ფუნქციონალიზაცია პერსონაჟის ან ნიღბის მეშვეობით“. ახლა როგორი დამოკიდებულებაა თქვენს შინაგან დ'ორსებს შორის, რაიმე საფრთხე ხომ არ ემუქრება ამ ურთიერთობას?

მე პირადად, „მე“-ს ფუნქციონალიზაციისა არ მჯერა. ამის შესახებ ჩემი უკანასკნელი წიგნის შესავალ სიტყვაშიც ვსაუბრობ: მაშინც კი, როცა გინდა თავი მოაჩვენო, არსებული გამოცდილებისკენ ხელის განვდენა მაინც არ აგცდება. როგორ უნდა შეინიღბო რამით, რაც არც კი იცი, როგორია? თუ პოეტს ნიღბის შექმნა სურს, ისლა დარჩენია, იგი იმ ნაწილებისგან შექმნას, რომელიც საკუთარ სახეს ჩამოგლიჯა. სხვა საქმეა, თუ ჩვენ საგანგებო შემუშავებაზე, მანიპულაციაზე ვსაუბრობთ, როცა გამოცდილება ყალბდება იმისათვის, რომ შეიქმნას კარგი ლექსი. მაგრამ სულ სხვაა იმის მტკიცება, რომ პოეტი ნოტარიუსივით ან ჭორიკანა ქალივით ორ ან სამ პერსონას აერთიანებს საკუთარ თავში და შემდეგ მათ ლექსებში ახვედრებს ერთმანეთს.

როგორც ამბობენ, პოეზიაში სამი თემაა: ღმერთი, სიკვდილი და სიყვარული. როგორ ასახავდით ამ თემებს თქვენს ლექსებში? შეიძლება თუ არა ვისაუბროთ ამ თემების ინტენსიურობაზე თქვენს სხვადასხვა კრებულში?

ალბათ, ყველა დიდი თემა საბოლოოდ სამ თემამდე დადის: შემოქმედთან ურთიერთობა, ურთიერთობა საკუთარ თავთან და დანარჩენ ქმნილებებთან. ამ დანარჩენებს შორის იგულისხმება ბუნება, ყოფიერება თავის დროსივრცით საზღვრებში, სხვა ადამიანებთან ურთიერთობა (როგორც საზოგადოებასთან, ასევე ინდივიდებთან) და საყვარელი ქალი. ჩემს ლექსებში მე ყველა მათგანს ვეხები. ძირითადი თემები იგივე რჩება. ერთადერთი, ფოკუსის შეცვლა შეიძლება. მაგალითად, ჩემი პირველი სასიყვარულო პოემები არსებითად ქიმერულ ქმნილებას ეძღვნებოდა (ახლა მახსენდება, რომ ერთ მათგანს „ლექსი თეთრ კონვერტში“ დავარქვი), დანარჩენები კონკრეტულ ქალს მივუძღვენი, რომელიც

ამასთან სრულიად კონკრეტულ სიტუაციებში იყო „მოთავსებულნი“: ოჯახური ცხოვრება, სახლი, ბავშვები, ყოველდღიურობა და ა.შ. უკანასკნელ თხზულებებში გარემოებები კვლავ კონკრეტულია, მაგრამ საყვარელი ქალი სურვილის ობიექტად იქცა.

ხანდახან, როცა თქვენს ლექსებში ვმოგზაურობთ, აღმოჩნდება, რომ რომელიღაც სრულიად ცხადი და გასაგები მოვლენა ყოფიერების ფუნდამენტური საიდუმლოების სიბნელესაც შეიცავს. ლექსის დასრულებისა და მასში ჩანვდომის შემდეგ კი ეს სიბნელე სინათლედ და სიბრძნედ გარდაიქმნება. როგორ ახერხებთ, რომ გასაგები და სახიერი უცებ სადღაც ფსკერზე, მისტერიის ზღურბლთან აღმოჩნდება ხოლმე?

ალბათ, ბევრ ადამიანს დღეს მისტიკაზე არასანორი შეხედულება აქვს. ისინი მას სხვა სივრცეში მოიაზრებენ, ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრებისგან მოშორებით, თითქოს ჩვენ აქ, ქვემოთ ვიყოთ და ის კი მაღლა, როგორც ეს „კონდე ორგასის დასაფლავებაშია“. სინამდვილეში, საიდუმლო ჩვენს გვერდითაა, მჭიდროდ ჩაქსოვილი ჩვენს ყოველდღიურობაში. ნებისმიერი რამ შეიძლება გამოდგეს კარად. როგორც ერთ ჩემს ადრინდელ ლექსში ვამბობ, „ჰაერის უხილავ ზღურბლს მიღმა“.

ერთ-ერთ ძველ ლექსში პოეზიას ბედნიერების ფორმას უწოდებთ. იქნებ განგვიმარტოთ, რისი თქმა გასურდათ ამით.

ეს იმიტომ ვთქვი, რომ ვფიქრობდი და ვფიქრობ, რომ ყოველთვის თუ არა, საკმაოდ ხშირად პოეზია ეგზისტენციალური სიცარიელის ამოსავსებად იწერება. ვეჭვობ, რომ ის, ვინც სიცოცხლეს სრულად შეიგრძნობს, იგი, უბრალოდ, ცხოვრობს. მას თავში არ მოუვა, დაწეროს როგორი კმაყოფილია, ყოველ შემთხვევაში, პროცესის დასრულებამდე მანამ. სხვათაშორის, თუ დროსა და სივრცეს გადავაავლებთ თვალს, დავრწმუნდებით, რომ სინანულის გამო გაცილებით მეტი ლექსია დაწერილი, ვიდრე საზეიმო განწყობის მიზეზით.

თქვენს ლიტერატურულ კვლევებში ახსენებთ ჩესტერტონს, ლუისს და ტოლკიენს, როგორც თქვენი პოეზიის რეფერენტებს. გაქვთ თუ არა თანამედროვე პოეზიის რაიმე ნიმუში? რას კითხულობს მიგელ დ'ორსი განსაკუთრებული ყურადღებით თანამედროვე პოეზიიდან, შემდეგ კი იყენებს მას თავის სამყაროში?

მე მგონი, ჩემთვის ეს სამი ავტორი უფრო მეტია, ვიდრე რეფერენტები. ეს უფრო „ნუმენორის“ ნევრებზე შეიძლება ითქვას, რომლებსაც, სავსებით არამართებულად, ჩემს მონაფეხად მიიჩნევენ მხოლოდ იმიტომ, რომ კათოლიკეები არიან და ეს კვალი მათ პოეზიასაც ატყვია. მე ტოლკიენის ლამის არაფერი წამიკითხავს. მისი სახელწოდება „ფანტასტიკური ლიტერატურა“ უკვე მაშინებს და მოსაწყენად მეჩვენება. ლუისის რალაცეები წამიკითხავს. მხოლოდ ჩესტერტონს ვიცნობ და საკმაოდ კარგადაც, მაგრამ არა მგონია, მის დიდ გავლენას განვიცდიდე. თუ გავლენებზე მიდგა საქმე, მე უფრო კიტსს, უიტმანს, ჰარდს, ფროსტს დაასახელებდი.

თქვენს შემოქმედებაში ყოველთვის იცავდით პატიოსნებისა და გულწრფელობის კრიტერიუმებს როგორც თემატიკასთან, ისე თქვენი ლექსების რეფერენტებთან მიმართებაში. არასოდეს მორგებიხართ იდიოლოგიურ და პრაგმატულ სტანდარტებს. გვითხარით, აქედან გამომდინარე, რომელი კარი გაიღო ან რომელი დაიხურა თქვენს წინაშე?

მართლაც, იყო რამდენიმე წელი, როდესაც „ლიტერატურული სამყაროს“ რალაც წრეებში უგულვებელყოფილი ვიყავი. იდეოლოგიური ვნებები... ხომ გესმით. მაგრამ თანამედროვე ინკვიზიტორები, მათთვის სავალალოდ, ამგვარი „ბლოკადით“ სინამდვილეში დიდ სამსახურს მიწევდნენ: შემთხვევითი ესკიზების, სისულელების მხოლოდ ვალდებულებისთვის გამოქვეყნება არ მომიწია. ასე რომ, ძალიან მადლობელი ვარ მათი. სხვა მხრივ, 1987 წლისთვის უგულვებელყოფა, რაც ბოლომდე გაქრობას მაინც არ ნიშნავდა, ნელ-ნელა შესუსტდა. იმ დროიდან მოყოლებული, უამრავი მკითხველი მყავს. ჩემი ლექსები არაერთ ანთოლოგიაში დაიბეჭ-

და და გულწრფელად გითხრათ, ხანდახან ვფიქრობ, რომ ასეთი აღიარება გადაჭარბებულიც კია.

თქვენ ყოველთვის გახასიათებდნენ, როგორც ადამიანს, რომელიც, კულტურული მოვლენების ცვალებადობის მიუხედავად, საკუთარ გზას აგრძელებს. თუკი მეტი გაყიდული წიგნი მეტ პოპულარობას ნიშნავს, ეს კი საშუალებას გაძლევს, გააზიარო შენი სათქმელი, რაც მკითხველისთვისაც საინტერესოა, რატომ არ შეიძლება დანებდე ბაზარს?

მოდით, თანმიმდევრულად მივყვეთ ყველაფერს. ყოველთვის პროვინციებში ვცხოვრობდი, და ეს ჩემი ნებით ხდებოდა. მე მსიბლავს პროვინციული ცხოვრება (არა სოფლური). დიდად არც „ლიტერატურული ცხოვრება“ მიზიდავს, რაც ავალდებულებს ადამიანს, დრო სწორედ ლიტერატურას მოაკლოს. ასე რომ, ძალიან კმაყოფილი ვარ იმით, რომ იშვიათად ვჩნდები მედიაში. მაგრამ არა მგონია, რომ ვინმესთვის შენიღბული საიდუმლო იყოს: როცა სათანადო დაჟინებით მთხოვენ ინტერვიუს ან საჯარო გამოსვლას, საბოლოოდ ყოველთვის ვნებდები. პირველ რიგში იმიტომ, რომ არ მინდა უხერხულობა შევქმნა, მეორე კი იმიტომ, რომ ნამდვილი თავმდაბლობა ისაა, რომ თავი არ დაიფასო.

რაც შეეხება ჩემი წიგნების გავრცელებას, გეთანხმებით, არც ერთი მათგანი არ გამოსულა გრანდიოზული ტირაჟით, მაგრამ მკითხველი, რომელიც მე მაინტერესებს, ხუთას ადამიანს არ აჭარბებს. იმ ხალხს, ვინც წიგნებს „კორტე ინგლესში“* ყიდულობს, ჩემი პოეზია ბევრს არაფერს ეტყვის. მე პრინციპულად არ მსურს კაპიტალისტური საგამამოცემლო მანქანის ჭანჭიკად ვიქცე. ეს ჩემთვის საზიანო იქნებოდა. სულ ესაა. რალაც პერიოდიდან მოყოლებული, ჩემი წიგნები კარგად იყიდება (ძალიან კარგადაც, თუკი ესპანეთში პოეზიის გაყიდვებს გავითვალისწინებთ). „უცოდინრობის უმაღლესი კურსი“, „წერტილის შემდეგ“ და „სხვა წმინდა სინათლისკენ“ მეორედ გამოიცა. 2001 წლიდან არც ერთი ეგზემპლარი აღარ დარჩა. საყვედური ნამდვილად არ მეთქმის.

* სავაჭრო ცენტრების ქსელი ესპანეთში.

ამას წინათ ანტონიო კოლინასი ამბობდა, რომ პოეტი ყოველთვის დინების საწინააღმდეგოდ მიცურავს. ისტორიის პარადოქსებს თუ დავაკვირდებით, ისე გამოდის, რომ ხშირად დინების საწინააღმდეგოდ ისინი მიდიან, ვისაც ეს არც კი უფიქრია. თქვენს შემოქმედებას კონტრკულტურულად მიიჩნევთ? თუ თქვენთვის ამგვარი კლასიფიკაცია აბსურდულად ჟღერს? რა მასშტაბს იძენენ სიმართლე და ერთგულება თქვენს შემოქმედებაში?

ეს შეკითხვა კი არა, სამი პროვოკაციული განცხადებაა. რთული საქმეა. მხოლოდ ორიოდ სიტყვით შემიძლია ჩემს შემთხვევაზე მოგახსენოთ: როცა მთელი ქვეყანა უკან მიდის, ის, ვინც აუღელვებლად მიიწევს წინ, არაკომფორმისტად მოჩანს. ჩვენს ინსტიტუციონალური ჰეტეროდოქსიის დროში, რომელიც ლამის თავსმოხმვეულ ვალდებულებად გადაგვექცა, ორთოდოქსობა წინააღმდეგობად აღიქმება.

რამდენად ასატანი ტვირთია პოეტისა და ადამიანისთვის, იყოს თქვენი გვარის წარმომადგენელი და სახელად ერქვეს მიგელი?

ვერ გეტყვით, ცნობილი გვარის ტარება სინამდვილეში გეხმარება თუ ხელს გიშლის. დანამდვილებით მხოლოდ ის ვიცი, რომ საქმეს ართულებს. ერთი მხრივ, მეტნაკლებად გაცნობიერებული გაქვს, რომ ეტალონს უნდა შეესაბამებოდე და ხშირად ამის გამო შენი ყველაზე ღრმა შინაგანი ჭეშმარიტების განირვა გინევს. თანაც, ხედავ, რომ ხალხი წინასწარ შექმნილი სტერეოტიპებით გაფასებს. იმასაც აცნობიერებ, რომ შენს წინ თითის განძრევის გარეშე იღება ბევრი კარი, თუმცა, უსამართლოდ იკეტება კიდეც. არ მინდა რაღაც სატელიტური პერსონაჟი ვიყო, რომელმაც ასახელა ჩვენი გვარი. ისიც ცხადია, რომ შეუძლებელია წინაპრებს ეტოლებოდე. მაგრამ ამასთან ერთად, ამ გვარის ტარება გულისმხობს გარკვეულ გენეტიკურ მემკვიდრეობას, გარკვეულ გარემოს. იმას, რომ იბადები სახლში, სადაც უამრავი წიგნია, სადაც მისდევენ ღირებულებათა სისტემას, რომლისთვისაც მთავარი ქონება და ყიდვა არ არის.

რატომ ახსოვთ პოეტები?

გულუბრყვილად გაიჟღერებდა, რომ მეთქვა, მათი ლექსების გამო-მეთქი, ამიტომ ვგონებ, საჭიროა განვასხვავოთ ხანმოკლე და ხანგრძლივი მეხსიერება. თუკი ხანგრძლივ მახსოვრობას ვგულისხმობთ, მაშინ ეს მართლაც ასეა. ხანმოკლე მეხსიერებისთვის უამრავი მოტივი შეიძლება არსებობდეს. მაგალითად, პოეტის აქტიურობა „ლიტერატურულ ცხოვრებასა“ და მედია-საშუალებებში; მისი პირადი ცხოვრების თავისებურებანი, პოლიტიკური მრწამსი, მის ტექსტებზე შექმნილი სიმღერები. ხანმოკლე წარმატება ხშირად გაუგებრობის შედეგია.

დაბოლოს, როგორც დამკვირვებელს, როგორც მჭვრეტელს, მინდა გკითხოთ, როგორი იქნება მომავლის პოეზია? რა ახალ ჰორიზონტებს უნდა ველოდოთ?

სიმართლე გითხრათ, წარმოდგენა არა მაქვს.

მიგელ დორსი

მცირე ანდერძი

მე თქვენ გიტოვებთ მდინარე აღმოფრეის,
ჩაძინებულს მაყვლებს შორის, შაშვებით სავსეს,
სურისას წიფლებს, ორქიდეების უძირო ცისფერს,
მარტორქებს, ტანკებივით რომ დააქვთ სხეული.
ფლამენკოებს – მზის გასაღებს ცის კაბადონზე
და კრაზანებს – პატარა ვეფხვებს.

მარწყვებს, მაინის კლდეებს, ანაპურნას,
ნიაგარას ჩანჩქერს – ქერათმიან ელვარე ასულს,
ედელვაისებს ორდესას პარკში, ხელს რომ ვერ ახლებ,
ირმის ნახტომს, ბულბულს უთვალავს.

მე თქვენ გიტოვებთ გზატკეცილებს,
მდულარე სუნთქვას რომ აფრქვევენ უკაცრიელ შუადღის ხვატში,

დე ლა კრუსის „ქებათა ქებას“ და პელეს გოლებს,
შარტრის ტაძარს, წელში მოხრილ ოქროს თავთავებს,
უფიცის კლდეებს მიღმა აღლენილ ლოცვას
და ტაჯმაჰალს, ტბაში მთრთოლვარეს.
ავტობუსებს, მოჯაყჯაყეს სან პაულოსა და მომბასას გზებზე,
შავკანიანებსა და ბედნიერ ცხოველებს რომ დაატარებენ.
თქვენ გეკუთვნით ეს ყველაფერი, ჩემო შვილებო,
ბედს სურდა ალბათ, რომ გყოლოდათ მდიდარი მამა.

როგორც წყალი

როგორც წყალი
მდუმარედ იღწვის
თავთავთა ფეხქვეშ.
როგორც მინა
მოკრძალებით ამუშავებს ლითონს,
მშვენიერებას რომ შესძინოს
სიმაღლე ვარდის.
ასე, ამგვარად,
დანერ შენს ლექსებს.
მხოლოდ სიჩუმის ფსკერზე
შეიძლება გაღვივდეს კაშკაშა სიტყვა.

სიჯიუტე

ჩემი ცხოვრება:
რამდენი ხანია არ ვყოფილვარ კუსკოსა და სიენაში,
თუნდაც გრენობლში.
რამდენ თვითმფრინავში არ ჩავმჯდარვარ,
ცას რომ სერავდნენ.
რამდენი მხურვალე ხმა არ შეხებია
ჩემი გულის ფსკერს.
მხოლოდ დრო, ცარიელი,

ტრამალივით სულისშემძვრელი,
მხოლოდ ორშაბათი, სამშაბათი, ოთხშაბათი, ხუთშაბათი...
და ერთადერთი, რაც ისევე ჯიუტად ხდება –
კბილის პასტა „კოლგეიტია“.

მეუღლეს

შენი თბილი თვალებით
ვიღაც მიყურებს, ვიღაც, ვინც შენ არ ხარ.
მეჩვენება, რომ შენი სიყვარული სხვა, გამოუთქმელ
სიყვარულში მერევა.
ვიღაცას ვუყვარვარ შენი „მიყვარხარ“-ით,
ვიღაც შენი ხელებით ჩემს ცხოვრებას ეალერსება
და ვგრძნობ მის ფეთქვას ყოველ შენს კოცნაში.
ვიღაც, ვინც დროის მიღმაა, ჰაერის უხილავ ზღურბლს მიღმა.

ოქტომბერი ჩემს ფანჯარაში

ბინდი ნელ-ნელა წვება დაბლობზე.
უზარმაზარი ბრინჯაოს ღრუბლები
რომანტიკულ სურათს ხატავენ.
დაბურული მუხები, სოფლის სახლები, ვერხვების ალი...
ყვითელი სიო ახუჭუჭებს ზეთისხილის ბაღს.

მინდა ვუყურო ოქროს სიჩუმეს,
მაგრამ გული მეუბნება, რომ ეს მინდვრები ჩემი არ არის
და არც ეს ცაა ჩემი.
რომ წინაპართა სისხლით არ შობილა ეს სილამაზე.

ფანჯრის რაფას ჩამოვაცრდნობ ჩემს მარტოობას.
გავცქერი მთების განელილ ჩრდილებს.
მშვენიერია ეს ფიჭვები,
მაგრამ ეს მხოლოდ ფიჭვებია,
ჩემი ცხოვრება მათში არ არის.

არც ჩემი გამჭვირვალე ბავშვობაა მათ კენწეროებთან,
ფედერალობანას რომ ვთამაშობდით ბიძაშვილები.

დღე იწურება და მასთან ერთად
ჩემი სამშობლოს ხანგრძლივ წვიმებს ვუახლოვდები.

კონტრასტი

ისინი,
ვისი ცხოვრებაც წარმატების პროექტორებქვეშ
ოვაციების თანხლებით გადის.
მსუბუქი კაბრიოლეტებით,
მშვიდი, ლაჟვარდისფერი აუზებით და ვარდებით ირგვლივ,
განსაკუთრებული ძაღლებით,
შამპანურივით თავბრუდამხვევ, კრიალა გოგონებს შორის
რომ იცინიან.

მაგრამ არ არიან ბედნიერნი.
და მე, რომელსაც არაფერი მაქვს ამ ქუჩებს გარდა,
მძიმე განრიგი, იაფფასიანი კვირადღე მდინარის პირას
მეუღლესთან და ბავშვებთან ერთად, რომლებსაც ვუყვარვარ.
არც მე ვარ ბედნიერი.

კიდევ ერთი ლექსი სიყვარულზე

რა ბედნიერებაა, რომ არ ვარ მაციუ ბასიო,
რომლის ხმაშიც ქლიავები ყვავიან ნაზად.
რომ არ ვარ ბეთჰოვენი მობჟენილი შუბლზე ქარიშხლით,
არც ტომას მორი ჰოლბაინის სახელოსნოში.
რომ არ მაქვს ბუნგალო დენვერში (კოლორადო)
და ფიცროის მწვერვალებიდან არ გადმოვყურებ
პატაგონიის მინერალთა გარინდებსა შებინდებისას.

ბედნიერი ვარ, სენ-მალოში მოქცევების სურნელს
რომ არ ვგრძნობ
და ვარ აქ, შენთან. გსუნთქავ და ვუცქერ
ჭალის ანარეკლს შენს თვალებში.

ქალაქი ჩემში (სანტიაგო)*

*„უცნაური ქალაქია, ერთდროულად მშვენიერი და უშნო“.
(როსალია დე კასტრო, „სარის ნაპირებზე“.
„წმინდა სქოლასტიკა“, III, 1)*

მე არაფერი ამირჩევია: გავახილე თუ არა თვალი,
წვიმა, ღამე და ქვეები იყო ჩემი ცხოვრება.
მხოლოდ მოქვითინე ლამპიონების სველი ჩრდილები...

ჩემი ბრალი არ არის, ამ სიზმრებს ნაცრისფერი სამრეკლოები,
ხავსი და ლიტურგიული ბალდახინები რომ დაეპატრონენ,
და ეს ქვასავით მძიმე ღრუბლები.

ჩემი ბრალი არ არის, მეღანქოლია რომ აღმოჩნდა ჩემი
სამშობლო,
ერთგული ჩვევა უხმაუროდ ჩავლილი წლების.

და არც ის, რომ ახლაც, სადღაც ღრმად, ჩემში ისევ წვიმა
ხმაურობს,

წვიმა, რომელიც ...

სამშაბათობით, ოთხშაბათობით, ხუთშაბათობით...

სანტიაგოს ქვებს უნაპიროდ ჩაძირავს ფიქრში.

* სანტიაგო დე კომპოსტელა – პოეტის მშობლიური ქალაქი ერთ-ერთი ყველაზე ნაღვექიანი ადგილია ესპანეთში და განსაკუთრებულ როლს თამაშობს ქალაქის სახის ესთეტიკაში. აღსანიშნავია ისიც, რომ სანტიაგო დე კომპოსტელაში მდებარეობს წმინდა იაკობის საფლავი, რომელსაც ტრადიციულად უამრავი პილიგრიმი სტუმრობს.

არაფერი

ტყვიისფერ წვიმას
ლამპიონების შუქი აკრთობდა.
ასე უბრალოდ გასცქერდე ღამეს
და არ ელოდე აღარცერთ წერილს.
იყო ოცდათხუთმეტის
და ჩაგესმოდეს, როგორ თანდათან გშორდებიან მატარებლები
და სინანულით ფიქრობდე იმას,
რომ არ ყოფილხარ სტივენსონი
და არც გრაფი ჰენრი რასელი.

პუბლიკაცია მოამზადა, ინტერვიუ და ლექსები
ესპანურიდან თარგმნა **ქეთევან ჯიშიაშვილმა**.